

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Полина Куюмджиева,
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,

за дисертационния труд на

Богдан Венеславов Иванов

на тема

„ЕВОЛЮЦИЯ НА ТВОРЧЕСКИЯ СТИЛ В КЛАВИРНИТЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ НА СЕРГЕЙ РАХМАНИНОВ СЛЕД 1918 Г.“

за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“
по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“,
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“

Данни за докторанта

Богдан Иванов е възпитаник на НУМТИ „Добрин Петков“ – Пловдив, което завършва със специалност пиано. Висшето си образование, включително магистърска степен, получава в НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Обучението му продължава в Кралската консерватория в Антверпен в класа на проф. Елиане Родригес (2016 – 2017) и чрез участието в майсторските класове на Даниел Полак, Дейвид Кракауър, Йоханес Кропфич, Джейн Солоуз, Мири Ямполски, Тамара Поддубная, Милена Моллова, Стела Димитрова-Майсторова.

Носител е на лауреатско звание от Международния конкурс за пианисти „Димитър Ненов“ (Разград, 2014), както и на награди от Международния клавирен конкурс „Лист – Барток – Кодай“ (София, 2017, втора награда) и Международния конкурс за камерна музика (Пловдив, 2015, в дуо с Ангелина-Огняна Гочева, кларинет, трета награда). През 2016 е удостоен с награда на името на проф. Люба Енчева.

Концертната дейност на Богдан Иванов се реализира със солови и камерни концерти, както и като солист на филхармониите в София, Пловдив, Русе, Шумен, Враца и Разград, Академичния симфоничен оркестър на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ и Кралския симфоничен оркестър на Антверпен. Участва в международни фестивали и форуми като *ppIANISSIMO* (София), *Софийски музикални седмици* (София), *Zomer van Antwerpen* (Антверпен) и *Accademia Chigiana* (Сиена).

Богдан Иванов е член на журито на международния конкурс „Magic“ (Бургас), на Националния конкурс „Върбан Върбанов“ (Бургас), на Международния виртуален конкурс „Flying stage“ (Бургас) и на Международния конкурс „Vivariano“ (София).

От 2017 г. е преподавател по пиано в НМУ „Любомир Пипков“, а от 2020 г. е хоноруван асистент по клавирен съпровод в НМА „Проф. Панчо Владигеров“.

Общо описание и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема „Еволюция на творческия стил в клавирните произведения на Сергей Рахманинов след 1918 г.“ се състои от увод, три глави, заключение, библиография и приноси с общ обем 240 страници. Библиографията включва 72 заглавия, 26 от които на кирилица, а останалите на латиница, 22 интернет източници, 9 звукозаписа и 18 нотни издания.

В увода е аргументиран изборът на темата – липсата на „трудове, които разглеждат еволюцията на творческия стил на Рахманинов в контекста на изпълнителското изкуство“ (с. 5). Оттук произтича и обектът на изследване: „клавирните творби, редакциите и транскрипциите за пиано на композитора“, написани през така наречения „късен“ или „американски“ период – годините

между 1918 и 1943 година. Това са Концерт за пиано и оркестър № 4 в сол минор, оп. 40; Вариации върху тема от Корели, оп. 42; Рапсодия върху тема от Паганини, оп. 43; транскрипции на творби от Й. С. Бах, Ф. Шуберт, Ф. Менделсон, Н. Римски-Корсаков, М. Мусоргски, П. И. Чайковски, Ф. Крайслер; редакции на Соната за пиано № 2, оп. 36, Концерт за пиано и оркестър № 1, оп. 1 и Концерт за пиано и оркестър № 4, оп. 40. Предметът на изследване „са промените в композиционния стил на Рахманинов след 1918 г. по отношение на музикално-изразните средства на произведенията от този период“. Съобразно обекта и предмета на изследване са посочени конкретните задачи (общо 7, с. 7) и съответните методи на изследване (библиографски анализ, сравнителен анализ и емпиричен метод).

Първа глава („Творчески стил на Рахманинов до 1917 година“) има два раздела, първият от които е свързан с предпоставките за формирането на стила на Рахманинов в посочения период, а вторият разглежда особеностите на стила му от гледна точка на мелодическа линия, хармоничен език, ритъм, музикална форма, фактура и клавирна техника, художествено-образно съдържание. Тази широка панорама, включваща както годините на обучение и преподавателите на Рахманинов, така и културната среда и особеностите на руската музика от 19. век, е основата, върху която докторантът анализира промените в композиционния стил на композитора по отношение на музикално-изразните средства след 1918 г., обект на изследване във втора глава („Творческият стил на Рахманинов след 1918 година“). Промени, които докторантът определя с понятието „творческа еволюция“, базирайки се на тезата на Анри Бергсон, че „истинското познание е възможно само по пътя от инстинкт към интелект (а не обратното)“ (с. 6). Структурно първа и втора глава са сходни, доколкото следват един и същ модел: описване на конкретната среда, в която твори Рахманинов и влиянието, която тази среда оказва върху композиционния му стил.

Своеобразен център на дисертационния труд е трета глава, посветена на анализите на клавирните произведения, писани в периода след емиграцията на Рахманинов в Америка през 1918 г., включително и транскрипции на собствени произведения и на произведения от други автори. Тези анализи са изведени въз основа на изследваните в предходните две глави аспекти в еволюцията на стила на композитора и са обобщени в 12 основни извода (с. 229). Безспорно приносен момент са сравнителните интерпретационни анализи на тези произведения в изпълнение от самия Рахманинов и изпълненията на други интерпретатори в лицето на В. Ешкенази, Е. Кисин, Н. Лугански, К. Цимерман и Д. Трифонов.

В заключението се подчертават основните изводи, до които достига докторантът в хода на своето изследване. Според него „стилът на Рахманинов не търпи генерални промени, касаещи посоката на мислене и художествения метод на композитора“ (с. 225). Независимо, че остава верен на стила си и в някаква степен встрани от модерните течения на ХХ век, според докторантът Рахманинов „не се абстрахира напълно от културната среда на своето съвремие“ (например от влиянието на джаза, с. 225). Промените в стила на композитора по отношение на клавирните му произведения, създадени след емиграцията в САЩ, докторантът обобщава в 2 основни аспекта: 1. Аспекти, които укрепват и рационализират стила на автора; 2. Аспекти, които разнообразяват и обогатяват стила му (с. 226).

Авторефератът съдържа необходимите компоненти, които резюмират съдържанието на труда. В обем от 52 страници са изложени основните моменти от увода, трите глави и заключението, както и справка за научните приноси на дисертационния труд и трите публикации по темата. В автореферата е включен и списък с художественотворческата дейност на докторанта за периода 2018 – 2021 г.

Заклучение

Дисертационният труд на Богдан Иванов има ясна структура. Докторантът е изпълнил формулираните в увода задачи, реализирал е сравнителни интерпретационни анализи на клавирните произведения, писани от Рахманинов след 1918 г., като е извел някои принципи на интерпретация на тези произведения.

Смятам, че трудът на докторанта Богдан Иванов има конкретни практико-приложни приноси, въз основа на което предлагам на членовете на уважаемото научно жури да му присъди образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Музикознание и музикално изкуство” в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

30.08.2023 г.

проф. д-р Полина Куюмджиева